

Hirdetmény

A berettyóújfalusi Chevre-Kadisa orth. izr. Szentegylet kezelésében lévő „Miltzer Salamon és neje Weisz Eszter”-féle jótékonyági alapítvány a végrendelek halála évfordulóján köteendő házasághoz két izr. szegényleány részére, mintegy 300—300 pengő segélyt nyújt. Az egyik házasságnak 1938. január 30-án, a másik házasságnak 1938. március 25-én kell megtörténnie. Csakis oly szegény izr. leányok pályázhatnak, akik a saját, valamint vőlegényük orthodox értelemben vett valláserkölcsei magaviseletéről az illetékes orth. rabbi által, valamint mindkettőjük szegénységét helyhatósági bizonyítvánnyal kellően igazolni tudják. Az így felszerelt kérvények mindkét házasságra legkésőbb 1938. január 8-ig bezárólag, alulírott elnökhöz nyújtandók be. Rokonsági előnyben részesül, amit azonban a folyamodó igazolni tartozik.

Berettyóújfalú, 1937. december 14.

Braun Ferenc, elnök.
Rosenberg Béni, jegyző.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P)
Steinberger Emmuskát Balmazújváros, eljegyezte Salgó Sándor „Stoli”-karamellagyáros Budapest.

Gold Lilly és dr. Raj Sándor ügyvéd dec. 19-én déli 1 órakor tartják esküvőjüket a Kazinczy-templomban.

Herstik Klára Salgótarján, Kohn Jakab Nyirbátor jegyesek.

Klein Edít Gyöngyös, a mátrafüredi orth. penziós leánya és Schwarcz Ferenc Miskolc-Mezőcsát jegyesek. (A mezőcsáti T. B. gratulál.)

Reinitz Liluskát a pétervásári főrabbi leányát eljegyezte Löwy Béla Nyiregyháza-Debreceen. (A nyiregyházi T. B. szívélyesen gratulál.)

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárak legmegbízhatóbb vétel és eladási forrása GÉSTETTNER IMRE, Újpest, Király-u. 47. Budapesti telefon 2—945—60. Ékszertősdetág.

Hazai Füstölthal Üzem

Schwarcz Mór, Budapest, Orczy-út 16.

Telefonhívó: 134—530.

Helyi és vidéki képviselők kerestetnek.

NEUVIRTH TESTVÉREK ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZEK

Budapest, Király uca 28.

Telefon 125-084

Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegek, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételek. — Saját műhely. — Brillians, arany és ezüst beváltás.

Szombat- és ünnepnap zárva.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást-keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbe-lyegekben is.

BUDAPESTI jómegjelenésű vallásos fiatal leány tanulónak felvétetik. Rebenwurz, Károly-körtüi üzletház.

LELÉPÉST fizetek mikvó-kezelői vagy samesz-állásért. „Megbízható, kiscsaládos”.

SOPRONBAN orth. kóser étkezde: Klein Regina, Müller-utca 2. (Ugyanott lakodalmak elfogadtnak.)

Jelígés hirdetések feladóinak címét diszkrécióban tartjuk.

DRÓSEKAT németül, ünnepélyes alkal-makra (barmiczvo, chaszene, próba- és székfoglaló stb.) 5.50 P előzetes be-küldése ellenében, psetlilt külön díja-zással, diszkréció mellett szállít: Braun Izrael rabbi, Bpest, Szövetség-u. 43.

PÁSZKAGÉP, komplett, üzemképes, el-költözés végett sürgősen, jutányosan eladó. Kohn József, Napkor (Szabolcs-megye.)

JÓ kondícióban levő, intelligens, jómeg-jelenésű, vallásos családból való, ön-álló, független fiatalember: benősülne hozzáillő családból. „24 éves” jelige. (Sadchenok kizárva.)

Jelígés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

CIPÓFELSŐRÉSZ- tűzőnöt ki ragaszt, vagy ragasztót, ki tűz, felveszek. Deutsch, Herman, Rajka.

BÓCHER ajánlkozik pincemesternek bor-kereskedésbe, szeszfőzébe. „Alapos gyakorlattal” jelige.

S. A.-UJHELYI tanítványokat felkérem a jesivamenza támogatására. Cim: Stern Jakab menzavezető, S. a.-ujhely, Munkácsi-út 15.

HÁROM orth. kabóloval rendelkező bócher helyettesítene vagy kisegítene mint metsző vagy melamed, teljes el-látásért. Cim: Grosz Albertnél, Bakonyszentkirály.

FÉRJHEZ adnám kimondottan szép, intelligens, művelt leányomat 6000 P hozománnyal, szigoruan vallásos, in-telligens, biztos existenciájú kereske-dőhöz vagy tisztviselőhöz. Jelige: „Bász Talmidchóhom 6000”.

BÉSZ JAKOB-tanítónő, magyar állam-polgár, küldje be pályázatát. Orth. Izr. Nőegylet, Bonyhád.

VEGYÉSZT agilis szakembert társnak keresek közszükségleti cikkekhez. Jelige: „PéNZ szükségtelen”.

RABBI-BENŐSÜLÉS. Férjhez adnám kimondottan szép, sikerült fiatal leá-nyomat, régóta fennálló egyleti rabbi-sággal. Jómegjelenésű intelligens rabbijelöltek küldjék be ajánlataikat „Parnósze bechóved” jeligére.

JÓKARBAN levő vegyes chalef-ok jutá-nyosan eladók. Silman, Bpest, Üllői-út 21. fszt. 6.

BEKÜLDÖTT HIREK. A csornai siu-chevre Chanukakor tartotta szijümmel egybekö-tött összejövetelét. Hoffmann Kálmán köszönetet mondott az egyesület kiváló előadójának Haber-feld I. rabbinak, aki ovációval kísért magas-ropőt charifusz-magidisz drósót tartott. Beszál-tek még Klein Mihály, Rübner József hitk. el-nök, Krausz Mór. — A tabi Tiferesz Bachurim Chanuka szombat este rendezett melave malkóján Tóraigéket mondtak Grosz Dávid rabbi, Kuttner Jenő, Singer Mór hitk. elnök, Herczog Henrik ifjúsági elnök. Az ének részt Schimmel József fő-kántor körussal látta el. — Az encsi izr. elemi népiskola chanukaünnepélyén Groszmann Miklós h. tanító megható tapsai honoratit ünnepi beszé-DET tartott, majd megszólalt az énekkar és a. növendékek megkapó szindarabot játszottak. — Az ujfehértói T. B. Béző és Makajsz traktátu-sokra Chanukakor szijüm-estélyt rendezett. Fel-szólaltak: Josefovits H., Silberstein D., Farkas I., Kupferstein M., Klein H., Gelhman Béla. A rendezés Roth D. és Guttmann Ellás érdeme. — A soproni jesiva Chanukakor Sabbosz traktátu-sára szijümöt rendezett. Posen Simon főrabbi és Müller L. rabbi nagyhatású beszédek után a köv-növendékek szólaltak fel: Spitzer M. (Fehérgyar-mat), Grünfeld I. (Sárospatak), Reich A. (Bpest), Rosenberg E. (Mátészalka), Schischa F. (Sopron). — A földesi jesiva menzája részére egy tetéleni lakodalmon gyűjtöttek P 10.65. Adakozott még: Klein Benő 1, Kupferstein F. 2, Strauszman S. 2, Feldman F. 1.50, Karfunkel I. 2.40, Klein Kis P. 2.50, Schwarcz Gy. 7.50, Heisz Sabszi 1, Wein-berger V. 1, Feldman B. 2, Berger Z. 6.50, Un-gár Testvérek 20 P, Kolkier Á. 1.50, Kohn Ja-kab (Püspökladány) porajeheszt küldött a bész-hamidrosnak.

Orth. kóser házikoszt

házhöz szállítva Mandel, Garai-tér 17
Telefon 145-077. (A már rég elismert
hévízi Mandel vendéglős.)

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készített hullámosít-tott hajból; javítást, ondolálást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász,
Budapest, Király-u. 53.

Felelés szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

לונדון ירושלים ירישק צייסונן

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekkzámla: 50.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Az Orth. Központi Bizottság ülése

A mai idők komolysága jegyében zaj-lott le a Központi Bizottság hétfői ülése. A tanácskozás folyamán alaposan meg-vitatták mindazon kérdéseket, melyek orthodoxiánkat érdeklik. Komoly hozzá-értéssel tárgyalták meg a felmerült problémákat, mint ahogy az másképen nem is várható a kiválasztottak e tes-tületétől, amikor szó van közösségünk legvitalisabb kérdéseiről.

A tanácskozások összes pontjai mélyen belevágnak a magyar orth. zsidóság éle-tébe. Felelősségérzettel és az igazság tudatában állapította meg a Bizottság, hogy a törvény feltétlen érvényesítése mellett az idegenek ellen rendezett raz-ziák egyes szükiségtelen és felesleges ki-növései, kirívó kilengései nem használ-nak sem az ügynek, sem az országnak. Komoly gondját képezte a tanácskozá-son az orthodox zsidóság szomorú hely-zete, amelyre egyenesen katasztrófális volna a kereskedelmi képesítés kénysze-re. Hisz ez azt jelentené, hogy az orth. ifjúság fiatal éveit nem szentelheti a Tóra-tanulásnak, ami megingatná val-lási jövőjét. Az orth. ifjúság elhelyezke-désének lehetősége szorosan összefügg azzal, hogy mennyire sikerül a szombat-tartók munkaközvetítését országosan megszervezni és eredményessé tenni.

A hazai orthodox tömegek körében észlelhető nagy nyomor országos akciót igényel a szociális segítség tekintetében, amint ez a Bizottság ülésében elhatároz-tatott. Ezzel kapcsolatban őszinte elis-meréssel nyilatkoztak a Bizottság tagjai az Iroda idevonatkozó munkájáról, majd külön kifejezték hálájukat és elismeré-süket Korein Dezsőnek az évtizedeken át kifejtett önzetlen szociális működé-séért. Dr. Reiner Imre jogtanácsos egyébként előterjesztette az orsz. képviselőség 69 tagjának aláírásával ellá-tott és Korein Dezső által benyújtott in-dítványt egy országos orth. szociális hi-vatal létesítése ügyében. Erre vonatko-zóan albizottságot küldtek ki, mely a

tervezett hivatal módozatairól és költ-ségeinek fedezetéről javaslatot tegyen. Az albizottság tagjai: Sussmann Viktor rabbi, Kahan-Frankl Samu irodai elnök, óbuda Freudiger Ábrahám, Korein De-zsó, Klein Márkusz, Bernfeld Sámuel, Németi Sándor központi bizottsági tagok.

Igen behatóan foglalkozott a Bizott-ság az Aguda kérdésével. Klein Már-kusz lendületes beszédet tartott, amely-ben a hazai orthodoxiának az Agudához való teljes csatlakozását indítványozta. Különösen aktuálisnak tűnt a probléma sürgősségét — úgy mond — az új „zsidó állam” előtérbe toléása. Nem nézhetjük tétlenül, hogy a Szentföldön ne a vallá-sosság domináljon, de az is lehetetlen helyzet, hogy ne vehessünk aktív részt abban a munkában, amelyben az egész világ orthodoxiája részt vesz és amelyet számos g'ajnim v'czadikim támogatnak. De nem lehet szemet húyni a Szent-földön felépült „júsív hachódos” elől sem és törekednünk kell ezt a vallásos-ság alapján felkarolnunk, épügy mint a „júsív hajósont”. Ha ezt nem tesszük, kisiklik az orthodoxia talaja alól az új település Erecz Jiszróéiban, amely az-után csak „Palesztina” lesz, de nem „Szentföld”... Klein Márkusz indítvá-nyát támogatták Sussmann Viktor rabbi és Bernfeld Sámuel bizottsági tagok; óbuda Freudiger Ábrahám az aggályos-kodokra tekintettel a más név alatti ha-sonló aktív bekapcsolódást javasolja. A nyirbátói és makói főrabbi, valamint Németi Sándor bizottsági tag azonban mereven elutasító álláspontra helyezked-nek; egyben rámutatnak arra a ve-szélyre, amely előállna azáltal, ha a hazai orthodoxiában kétségtelenül jelen-tékeny számu Aguda-ellenzők táborát a Bizottság határozata negligálná. Félő — mondták — hogy ez a hazai ortho-doxiában az egység megbontására ve-zethet, holott az idő parancsoló szava, hogy ma különösen örökjünk az egység felett. A Bizottság tagjai hosszasan mér-

legelték a kérdést pro és kontra és végül az utóbbi álláspont győzött. Így megmaradt tehát az október 22-i számunkban ismertetett 1923. évi orszá-gos képviselőségi határozat érvénye, mely szerint az Agudához csak elvileg és egyetemesen csatlakozik a hazai orthodoxia, de hitközségek, vagy egye-sek belépését, helyicsoportok alakítását ellenzi. Ezzel kapcsolatban szó volt az Aguda-helyicsoport megalakításáról Bé-késcsabán és utóbb Szarvason; mely hit-községekben azonban szintén jelentékeny számú élénkítői vannak az akciónak.

A szorosan vett hitközségi ügyek kö-zött rendkívül fontos az üresedésben le-vő rabbiszékek betöltéséről szóló határo-zat, mely a hitközségi élet konszolidálá-sát szolgálja, épügy mint a hitközségi al-kalmazottak segélyakciójának kibőví-tése, valamint a hitközségi vizsályok eli-minálására vonatkozó törekvések.

A „Zsidó Ujság”-ban többször szóvá-tett problémának, a nyilvános rabbiiskola kérdésének pandantjaként az Iroda fel-terjesztéssel fordult a kormányhoz a jesivanövendékek papi kedvezményének és a hivatalos orth. rabbiképzés biztosítá-sának elérésére.

Az orthodox közvélemény nagy meg-nyugvással veszi tudomásul, hogy a Tal-mudtörök megszervezése, a zsidó csalá-di tisztaságra vonatkozó vallástörvények népszerű terjesztése állandóan foglal-koztatja az orthodoxia vezetőségét.

Külön kiemelendő az az együttérzés, amellyel az orthodoxia segítségül siet a smittó-évet megtartó szentföldi hithű testvéreinknek, a Skólim szombatján rendezendő országos akcióval.

A vezetőség iránti általános bizalom kísérté az egész tárgyalás menetét. A hazai orthodoxia közóhájának adunk kifejezést, hogy a Központi Bizottság határozatai minél nagyobb sikerrel jár-janak és minél áldásosabb eredményt érleljenek közösségünk szellemi, anyagi és lelki életének üdvére.

Jelentés az ülés lefolyásáról

Az ülés lefolyásáról a köv. hivatalos jelentést adták ki:

December 20-án tartotta az Orthodox Központi Bizottság rendes évvégi ülését. Az ülést Kahan-Frankl Samu elnök vezette és a Központi Iroda részéről még dr. Reiner Imre jogtanácsos vett részt a tanácskozáson. A bizottság rabbitagjaiból Strasser Salamon debreceni, Teitelbaum Naftali nyirbátori, Snyder Bernát győri, Sussmann Viktor budapest-kecskeméti és Vorhand Mózses makói fő-rabbik; a világi tagok közül óbudai Freudiger Ábrahám m. kir. kormányfőtanácsos, óbudai Freudiger Lipót m. kir. kormányfőtanácsos, Korem Dezső, Klein Márkusz (Budapest), Bernfeld Sámuel, Krausz Mór (Debrecen), Németi Sándor (Nyiregyháza), Kornitzer Salamon (Szerecs), Frey Sámuel (Szombathely) és Rubin Márton (Sátoraljaujhely) jelentek meg. A napirenden levő ügyek Kahan-Frankl Samu elnök és dr. Reiner Imre jogtanácsos előadásai alapján kerültek tárgyalásra. A bizottság összes tagjai élénk részt vettek az ügyek megvitatásában.

Kahan-Frankl Samu elnök napirend előtt fájdalmas szavakban emlékezett meg arról a súlyos veszteségről, amely — a Központi Bizottság legutóbbi ülése óta — Hartstein Lajos ügyvezető elnök-helyettes halálával az orthodox zsidóságot érte. Az elnök megemlékező szavait a bizottság tagjai megindultán hallgatták.

A razziai ügye

A napirend során élénk vita tárgyát képezte az a súlyos helyzet, amelybe főleg orthodox zsidó hittestvéreink kerültek a legutóbbi időben végrehajtott razziai által. A bizottsági tagok rendkívül fájdalmasnak és sérelmesnek ítélték ezeket az igazolásokat és elismeréssel adóztak az Iroda vezetőségének azért a segítő készségéért, amellyel ebben az ügyben az igazolás alá vont hittestvérek rendelkezésére állott. Rámutattak azokra a súlyos hátrányokra is, melyek ebből az eljárásból az előállítottak egyéni sérelmein felül, az országra származhatnak.

Szociális kérdések

Nagy részletességgel tárgyalták a szociális gondozásra vonatkozó kérdéseket. Ezzel kapcsolatban megelégedéssel vette tudomásul a Bizottság azokat a nagyszámú adatokat, amelyeket a Központi Iroda vezetősége előterjesztett idevontatkozó munkájáról, úgy a jogsegélynyújtás terén, mint a különböző más kérelmek és igények kielégítése tekintetében. A segítő munka fokozását kívánatosnak tartják és a kérdést egy szűkebb bizottság élé utalták. Egyébként ebben az

ügyben az Országos Képviselőség tagjainak felvilágosítására ismertető körirat szétküldésével bizta meg a Bizottság a Központi Iroda vezetését.

Talmudtorák megszervezése

Ugyancsak bizottság kiküldése határozottat el a talmudtóra iskolák megfelelő megszervezésére.

A kereskedelem képzése ellen

Felvilágosító körlevél szétküldését határozta el a Bizottság a kereskedelemnek képzéshez való kötése tárgyában is. Itt minden korlátozást egyrészt a zsidó egzisztenciájuk jobb súlyos veszélyeztetésének, másrészt nemzetgazdasági szempontból is igen ártalmasnak tart.

Jesivanövendékek papi kedvezményének biztosítása; orth. rabbiképzés

A napirend további során bejelentette a Központi Iroda azokat a terveket, amelyeket a vallás- és közoktatásügyi, valamint a honvédelmi minisztériumban előterjesztett az orthodox rabbinövendékek papi kedvezményének biztosítása és így az orthodox lelkészképzés és utánpótlás kérdésében. A Központi Bizottság a jelentést helyeslően vette tudomásul és az Irodát felhatalmazta a kezdeményező lépéseken túlmenő újabb eljárásokra.

Hitközségi alkalmazottak ügye

Tárgyalás alá került a hitközségi alkalmazottak egyre szaporodó javadalompánaszainak megfelelő jogi elintézési módja is. A hitközségi alkalmazottak kiadásait segélye ügyében egyébként a Bizottság úgy határozott, hogy ezt évenként a husz metszón kívül, még tíz más alkalmazottra is kiterjeszti.

Sabbosz S'kolim: smittó-szombat

A most folyó smittó-évben az idevontatkozó vallástörvényeinknek Erec Jiszróelban való megtarthatásának elősegítését az összes többi országok hithű zsidóságához hasonlóan a magyar orthodox zsidóság számára is lehetővé kívánják tenni. Ebből a célból a Központi Bizottság Skólim-szombatját jelölte ki, hogy e napon az összes templomi felajánlások a fenti célra fordítandók.

Szombattartók állasközvetítése

Helyeslően vette tudomásul a Bizottság az Iroda azon jelentését, hogy körlevélben fordul a főrabbihoz és hitközségi elnökökhöz azoknak az adatoknak szolgáltatása tekintetében, amelyek a szombattartó munkavállalókra és munkaadókra vonatkoznak és amely adatokért a budapesti Tiferesz Bachurim „Smirasz Sabbosz”-bizottsága fordult a közelmúltban a hitközségekhez.

Zsidó családi tisztaság

Jelentette a Központi Iroda, hogy a Peszach előtt megtartott nagy rabbi-gyűlés határozatából készülő Taharasz Hamisepochoh-kiadvány már sajtó alatt van és rövidesen elkészül.

Üresedésben levő rabbiállások sürgős betöltése

Állást foglalt a Bizottság abban a kérdésben is, hogy azok a rabbiállások, amelyek komolyabb ok nélkül vannak hosszabb idő óta üresedésben: sürgősen és mielőbb betöltendők. Ez elsősorban a hitélet fokozása érdekében bír nagy fontossággal. Ebben az irányban a Bizottság az Irodát nyomatékos lépések megtételére hatalmazta fel.

Hitközségi viszályok, stb...

A Bizottság részletesen foglalkozott még a napirenden levő többi folyó hitközségi ügyekkel. és általános elvi és vallásügyi jelentőségű kérdésekkel, amelyeknek egy része — a nagy anyag miatt — a keddi napon megtartott rabbibizottsági ülésre maradt vissza.

Még a hétfői napon ülésezett a pénzügyi bizottság óbudai Freudiger Ábrahám m. kir. kormányfőtanácsos pénzügyi bizottsági elnök elnöklése alatt. A bizottság részletesen átvizsgálta az eléje terjesztett elszámolásokat, azokat rendben levőnek találta és a felmentvényt megadva, Freudiger biz. elnöknek működéséért köszönetét fejezte ki.

Ludendorff...

A világháború egyik nagy vezére hűnt el Ludendorff személyében, aki a zsidósággal szemben bizonyos tekintetben antiszemita tisztjei hatása alatt állott.

A háború harmadik évében sokat beszéltek arról a felhívásról, melyet Ludendorff zsidó zsargonban a megszállott lengyel területek összes helyeiseiben falragaszok utján közzétett. A felhívás címe volt: „Zi meine liben Jiden in Pailn”. Ebben a felhívásban mindenféle kedvezményt ígért a német hadvezér a lengyel zsidóknak, később azonban, amidőn az oroszok ismét bevonultak, a felhívás ürügyül szolgált az oroszoknak, hogy számos zsidót a kémkedés vádjá alá vonjanak és haditörvényszék elé állítsanak.

A háború után aktív antiszemita lett és a generális, akinek kommandója alatt százezer német-zsidó harcolt és 12.000 hősi halált halt, megtagadta és diffamálta egykori zsidó harcosait. A német zsidóság mai helyzetének előidézésében nagy része van Ludendorffnak.

Hersch Mailech körül

Napokon keresztül hangzott a magyar sajtóberkekben ez a név, csufolódás és hatásvadászat kedvéért. Egy kitért zsidó hírlapíró le akarta leplezni Nánási erősen jobboldali képviselőt, hogy közbenjárt Schönbberger Hersch Mailech gyáros visszahonosítása körül, holott ez, az évek hosszú során át külföldön tartózkodott és így elvesztette állampolgárságát. Azt is megállapította a leplező, hogy a mai viszonyok között hihetetlen gyorsasággal el lett intézve minden és a gyári üzem megindulhatott. A megtámadott, illetőleg leplezett képviselő azt válaszolta, hogy egész önzetlenül járt közbe ebben az ügyben, nem nézte a honosítandó felekezetét vagy származását, csak a szabotsmegyei szegények érdeke lebegett szeme előtt, mert ez a gyárállalat sok szegény embernek ad gyereket. A szenzációt felkapták a többi lapok is, sőt a legutóbbi razziaival kapcsolatban egyes zsidó lapokban olvasható volt, hogy mi nem bánjuk, hogyha ezekkel a Hersch Mailech-féle emberekkel elbánnak.

Megdöbbenve állunk ennél a jelenségnél és szomorkodunk, hogy ilyen felületességgel és ilyen könnyelműséggel ítélik meg az ügyet, még azok is, akiknek bőrére megy a dolog. Ez az egész eset ráirányítja figyelmünket Ágai Adolfnak egy békebeli tréfás írására. Arról van szó ebben, hogy Magyarországon igazi antiszemita nem lehet, mert ha két antiszemita összekerül és a zsidóságot kikaparja irtani, akkor az egyik is kijelenti, hogy ő bizony nem engedi bántani a zsidó barátját, mert az kivétel, a másiknak szintén van egy kivétel képező barátja, minden zsidó rá jut tehát egy patronus és így megmaradtunk. Régebben nevettek ezen a beállításon és igazat adtak neki. Mult az idő és valóban humorossá lett a dolog, csak hogy a humor fogalmát ebben az esetben másképpen kell értelmezni. Humor alatt a közismert meghatározás szerint értjük a nevetést könnyek között. A mai viszonyok mellett nevetni is, de sírni is lehet azon, hogy még mindig nem látják be, hogy az Ágai-féle kedélyeskedés mellett még egész virulens antiszemita-mus lehet, mint ahogy lett is, amennyiben minden antiszemita nem nyul zsidó barátjához, hanem — átengedi másnak, hogy ő intézze el és így a helyzet szignatúrája az ismert fanyar és keserű megállapítás a két közök esetében: „Ha te ütöd az én zsidómat, én ütöm a tiedet”. A képviselő úti a liberálisok zsidóit és most a liberálisok ütök az ő zsidóját: Hersch Mailechot.

Pedig: nem az a baj, hogy a mi esetünkben egy jobboldali képviselő közbenjárt egy keleti zsidó honosítása ügyében, (pénzért vagy ingyen, ez itt mellé-

kes) hanem az, hogy nincsen minden rászorulónak egy Nánásija. Vagy: még nagyobb baj, hogy általában szükség van ilyen ügyekben külön közbenjárásra és hogy a polgári „jog” összessége „jogok” töredékévé forgácsolódott.

Ha nemzsidó lapokban gúnyolódnak a név különösségén, az érthető, vagy mondjuk nem is érthető, mert több ebben a firtorban a rosszindulat, mint a műveltség. Ha a gödöllői fajvédők egyik vezére Havnezián Egia nevű örmény lehet, ha a magyarok megtanulták a Rabindranat Tagore nevet, ha a budapesti telefonkönyvben tekintélyes számban találunk számunkra kiejthetetlen lengyel, bolgár, szerb neveket, mint állami stállumok birtokosait, ugy nem kellene egy ilyen néven sem gúnyolódni. Ha ezt megteszi egy kitért, az izléstelen-ség, de ha ezt zsidók is teszik, ugy ez a legnagyobb mértékben megbotránkoztató.

Mi van ezzel a névvel? Ezt a jelenlegi ruszinszkói területen élő zsidók között elterjesztette az a körülmény, hogy Rabbi Cz'vi (Hersch) Elimelech (Mailech) néhai munkácsi főrabbi z. c. l. a működése alatt nagy hírnévre tett szert tizezernyi hívek között és ez a tisztelet és hódolatos szeretet még fokozódott, amikor Munkácsról elkerült Dymovba, ahol 1840-ben elhunyt. Lelkének tisztaságát, nagy tudományát, szentséges életfelfogását mutatja a „Bné Jiszoszechor” közismert és még most is áhitattal tanulmányozott nagy műve. A vallás törvényeit (Tarjag micvausz) átszellemitette a legszentebb elmélyedéssel, amint ezt másik műve (Derach Pikudechó) mutatja. Nagybatyától örökölte az Elimelech nevet, aki Lizenszkben működött utoljára, ahol 1787-ben elhunyt. Az ő műve Najam Elimelech most is szól nagy tábornak és ezek életirányának választják. Ennek a műnek centrális eszméje, referrainszerű tanítása: „a szív tisztasága, az emberi élet becsületessége, a gyengéken való segítés kötelezettsége”. Végredelesterű erkölcsi buzdításait foglalta össze egy „Zettl kol'n” (kis cédula) című irata és híveinek azt írta elő, hogy naponként vegyék elő.

Most, amikor mindannyiunknak szükségünk van a „kis cédulára”, az állampolgársági igazolványra, amikor a szó

szoros értelmében elő kell venni naponként, gondoljunk Rabbi Hersch Mailech tanításaira és örüljünk, hogy vannak még, akik hősiiesen viselik ezt a nevet pedig a szóbanforgó képviselő, kérszre kijárta volna a névváltoztatást is.

Gondolva a nagy mester művére (Bné Jiszoszechor), amelynek címe utal arra, hogy Jiszoszechor törzsének fiáról azt mondja az Irás: „Jajd'ó binó loitím, lodasz ma jaaszü jiszroel — figyelik az időket és megtudják mondani, mit tegyenek Izráel fiai, arra kérjük a Mindemhatót, hogy küldjön nekünk útmutatókat, akik a mai időben, bajok és bizonytalanságok idején vezetnek bennünket, hogy meg ne tántorodjunk igazságunkban és hitünkben, nem törödvé gúnyval, rosszindulatú csufolódással.

Az oktalan gyűlölet ellen

Bécsből jelentik: Ausztria zsidó frontkatonáinak sajtóirodájára a következő nyilatkozatot adta közre:

„A Bécsben és Grácban megtartott antiszemita gyűléseken, mint azt több fültanu egybehangozóan közölte velünk, Hubert Endemann azt állította, hogy a zsidó katonák a háboru alatt nem voltak az arcvonalban, hanem raktárakban és irodákban ültek és ott loptak; csak az által váltak ilyen hatalmasokká, hogy állami vagyont loptak és tékozlottak.”

„Ezzel szemben megállapítjuk, hogy az osztrák-magyar hadseregben 30.000 zsidó katona vesztette életét, hogy sokezer zsidó tüzharcos nyert magas és legmagasabb hadi és vitéségi kitüntetést és még ma is sokezer zsidó él Ausztriában, aki arcvonalbeli szolgálatát, sebesülését és hadikitüntetését igazolni tudja.”

„Erre vonatkozóan irattárunkban a hajdani osztrák-magyar hadsereg tábornoki karának legmagasabb tagjai részéről számos írásbeli nyilatkozat fekszik. Ennek következtében Ausztria zsidó frontkatonáinak szövetsége az Endemann Hubert ur által hangoztatott megállapításokat és általánosító vádakat durva valótlanágoknak minősíti és a nyilvánosságra bizza, hogy ítéletet alkossanak az antiszemita szövetség és Endemann ur propagandájának szégyenletes módjáról.”

NEUVIRTH TESTVÉREK ORÁS ÉS ÉKSZERÉSZEK
 Budapest, Király uica 23. Telefon 125-084
 Brilláns, ékszerék, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegek, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételtek. — Saját műhely. — Brilláns, arany és ezüst beváltás, Szombat- és ünnepnap zárva.

A Talmud mesterei

— Rabbi Simajn ben Jehajzódok —

A Jehajzódok név egyszer fordul elő a bibliában (Ezra 3), így hívták a második szentély első főpapjának Jehajzódok apját és egyszer előfordul a hagyományos irodalomban, mint R. Simajnnak, a szentföldi talmudbölcseknek az apja. Korát pontosan nem tudjuk, de mindenestre Rabbi Jehüdo Hanósi utáni időben élt és kortársa volt Rész Lokis-nak, tehát kb. 1650 évvel ezelőtt élt. Életének eseményeiről nem találunk adatokat, de tevékenységének egyik jellemző epizódja el van mondva Szanhedrin 26. lapján. R. Chijó b. Zarnükivel együtt kiküldték külföldre megállapítani a szökőévet. (Az évről, illetőleg az időszámításnak ilyen műveit fixírozása akkoriban amikor nem volt előre meghatározott kalendárium, mint ma, tudvalevőleg a Szentföldön élő tudósoknak volt az előjoguk. Abban az időben úgy látszik a politikai viszonyok erre az évre megakadályozták). Ebbeli útjukban csatlakozott hozzájuk Rész Lokis, a nagy mester, akivel azonban élénk összetűzésük volt, mert az utóbbi az emberekre élesen rátámadt feddőleg, ha a *smitto* törvényeit a legcsekélyebb mértékben megsértették és ezért nem akarták magukkal vinni a szökőév kimondásához és amikor fölment a padlásszobájába létrán, kivették alóla a létrát, ami miatt később Rész Lokis igen kemény szavakkal illette őket.

Ettől a mestertől való egy agadikus mondás, amely közmondásossá lett. Jajmó 23. lapján találjuk tőle a következő kijelentést:

— *Kol talmidchóhom s'énaj najkém v'najtér k'nóchos, éhaj talmidchóhom* — az a talmudtudós, aki nem haragtartó, mint a kigyó, az nem talmudtudós.

Bármilyen gyakran idézett mondás ez, tulajdonképpen érthetetlen a kigyóval való összehasonlítás. Rendesen úgy magyarázzák, hogy a kigyó is hirtelen ráront az emberre és így tehát joggal szerepel

A karcuság titka

EHRENTÁLNÉ (Geczovits Renée)
füzőszalon, Dohány-u. 39.
Telefon: 140-264.

MEGLEPŐ UJÍTÁS!

Piechnik és Mechtl

IV., Váci-utca 18.

het, mint a haragtartás szimbóluma. Ha azonban a jelzett talmudi helyen tüzetesebben áttanulmányozzuk a fejtegetést, közelebb jutunk a kijelentés megértéséhez.

A Szentföld első királya Saul nem uralkodott soká és dinasztiája sem folytatta az uralmat. A Talmud az idézett helyen felveti a kérdést, miért nem tartott soká uralma? A felelet: Nem volt családjában semmi kivetni való (és ezért utódai nagyon gögősek lettek volna a néppel, míg az utána következő Dávid királlyal szemben fel lehetett mindig említeni, hogy ősanja Rész moabita származású volt.) Ezért tanította Rabbi Simajn b. Jehajzódok: „Ne válasszanak vezetőnek csak olyat, akinek háta mögött a tisztátalanságok csomója lóg, mert ha fennhéjázó és gögős lesz, azt fogják neki mondani, nézz csak hátra.”

R. Jehüdo, Ráv nevében ezt mondta, tanítja a Talmud tovább: „Miért szenvedett büntetést Saul, hogy olyasmit tett, ami miatt azután trónvesztessé lett?” Felelet: „Mert a királynak kijáró tisztelet érvényesítéséről lemondott.” Királysága elején ugyanis azt mondták egyesek fitymálól: mit fog ez nekünk használni. Ezután jött Nóchos amonita király esete, aki gyűlöletből rátámadt Jávés Gilád városára és kijelentette, hogy csak akkor vonul el, ha minden zsidó férfinak jobb szemét kiszúrja, hogy meggyalázza a népet, de Saul győzedelmeskedve legyőzte és erre a nép az előbbi gáncoskodókat meg akarta ölni, viszont ő nem engedte, már pedig a királyi tekintélyt nem szabad ily szerénykedéssel lecsökkenteni. Ilyen értelemben tanította Rabbi Simajn b. Jehajzódok: A tudós, aki nem haragtartó, mint a kigyó (Nóchos), az nem is tudós. Hát szabad haragot tartani, kérde a Talmud, hisz meg van írva: „Ne légy bosszúálló és ne légy haragtartó?” A felelet: „Ez csak pénzületi dolgokra vonatkozik” (de nem a lelkiekre) — Dehát mi azt tanultuk: „Akik csufoltatnak és maguk nem csufolnak, akik hallgatják megszégyenítésüket és nem válaszolnak, ő reájuk vonatkozik az Irás szava: „I'ten hivi olyanok, mint a napfölkelte?” Felelet: Azért a megbántott ember az érzéseit magában tarthatja. Dehát azt is ta-

nultuk *Rovo* nevében: „Aki önuralmat gyakorol érzelmein, annak bűneit eltávoztatják?” — Felelet: Ez arra vonatkozik, ha kiengesztelték és kiengesztelődik.

Eddig a Talmud. Ebből, az erkölcsi szempontból rendkívül mély értelmű fejtegetésből azt láthatjuk, hogy Rabbi Simajn tanításánál nem szabad elfelejteni, hogy Saul király történetével és Nóchos amonita király nevével kapcsolatban mondotta s így tehát kijelentése úgy is magyarázható: „A tudós, aki nem oly haragtartó, mint Nóchos, az nem is tudós.” Ehhez hozzá kell venni, hogy a Talmud (Jevomajs 16) elmondja, hogy az amoniták gyűlölték Izráelt a Tórával kapcsolatban. Azt tanulhatjuk ugyanis a jelzett helyen, hogy amikor a chorbán idején a többi népek a szentélyből kincseket halásztak, az amoniták a Tóra-tekercseket zsákmányolták és azt mondták: Az a Tóra, amelyben foglaltatik, hogy „Ne jöjjön amonita és moabita az Örökévaló gyülekezetébe”, égettessék el...

Rabbi Simajn egy másik mondása (Jevomajs 79) is kapcsolatos Saul király történetével. Ő ugyanis megölette a gibeonitákat, aminek következtében büntetésül az ártatlanul kiontott vértől dögvész ütött ki a nép között, Dávid király idejében. Erre a gibeoniták követelték Saul háza tagjainak a kiadatását, megölték őket, holttestüket otthagyták hosszabb ideig. Ezzel kapcsolatban kérde a bölcsek: „Hiszen a Tóra eltiltja ezt, hisz meg van írva: Ne hagyd éjjelen át a holttestét, hanem aznap temesd el?” Erre azt mondta Rabbi Simajn: „Inkább menjen veszendőbe egy betű a Tórából, ha ezáltal I'ten neve nyilvánosan megszentelődik” és ebben az esetben így történt, mert aki látta a holttesteket, megtudta, hogy mindez azért van, mert bevándorlott idegeneket öltek meg, mennyivel nagyobb tehát a bűn, ha nem idegeneket fosztanak meg életüktől!

Az idegenek jogainak megőrzése, I'ten nevének megszentelése — ez a két gondolat van tehát kifejezve R. Simajn e kijelentésében. Mind a kettő rendkívül időszerű a mai világban, úgy a külvilág felé, mint befelé belső zsidó életünkben.

HEIDEN JENŐ OPTIKA—FOTÓ

Budapest, VII., Király-utca 21. szám.
Telefon: 1-381-10. Szombaton zárva

A Sabbosz szentségéért

— וְנוֹר וְשֹׁר —

A Tórára írott 550 oldalas mű hagyta el e cím alatt a sajtót, amely már címevel („Emlékezzél és tartsd meg”) arra utal, hogy a Sabbosz szentségéről van benne szó. Jungreisz Antal gyöngyösi főrabbi óriási szorgalommal, benső elmélyedéssel, nagy tudással összegyűjtötte és a Tóra szidrai szerint csoportosította a szombatra vonatkozó és a nagy hagyományos irodalomban található tanításokat.

Tizenkétszer van említve a Tórában a szombat, de ha Jungreisz főrabbi széferjében lapozunk, láthatjuk, hogy az egész Tóra át- és át van szöve a Sabbosz szentségére vonatkozó célszavakkal, igékkel és tanításokkal és azt lehet mondani, hogy a Sabbosz az egész szentélyen, a Tóra szentélyén átvonuló „középső retesz” (*briach hatichajjn*).

Vegyük például a folyó S'majsz hetiszakasz szövegét. Nincsen benne szó a Sabboszról, de a *Baal Hatürim* már az első vers e három szavában: „... és jaakaj is”, a végbefűt visszafelé olvasásával megtalálja a שבת szót.

Amikor Faraó a zsidók megsemmisítésére határozza el magát, azt mondja a hetiszakasz szerint: „*Hovó nischakemo*... — nosza legyünk okosak”. Ez a Midras szerint azt jelenti: „Faraó azt mondta népének, legyünk okosak, fogjunk ki a zsidókon, hogy ne tartsanak szombati szünetet.”

Ismeretes a Midras a heti szidrára, mely szerint *Majse Rabénü*, amikor még Faraó udvarának hercege volt, megjelent Faraó előtt és kérte, adjon a rábszolgáknak hetenként egy napi pihenőt, mert különben nem lesznek képesek robotjukat folytatni. A zsarnok beleegyezett és a heti pihenőnap kiválasztását rábizta Majsera, aki a Sabboszt jelölte ki. Amidőn azután a kinyilatkoztatás során a Tóra kötelezőleg előírta a Sabbosz megünneplését, Izráel nagy Mestere örült annak, hogy eltalálta a Legszenetebb gondolatát s ezért mondjuk a szombati reggeli imánkban: „*Jiszmach Majse v'matnasz chelkaj*” — Majse örvendezett, hogy az ő általa kiválasztott Sabbosz napját adományozta I'ten pihenőül Izráelnek.

Fentiek előrebocsátása után megértjük a hetiszakaszra szóló másik Midrast. Faraó kiadta a rendeletet: „*Tichbad hoavajdó al hoanosim*... — szigorítsd meg a robot az emberekre”. Ez a rendelet a midrasbölcsek értelmezése szerint azt is foglalja magában, hogy ezentúl Sabbosz napján is robotoljanak.

De megértjük a köv. Midrast is: Majse Rabénü felpanaszolja I'tennek, hogy „*méoz böszi el Par'aj l'dabbér bismechó*

héré loom haze... — amióta eljöttem Faraóhoz a nevedben beszélni, még rosszabb lett ennek a népnek a sora”; ezekben a panaszló szavakban a Sabbosz pihenő napjának Faraó általi megvonására célzott Majse.

Mindezek a Midrasok a gyöngyösi főrabbi kitünő héberségű művében alapul szolgálnak sok szellemes, élelémű, tanulságos és megszívlelendő fejtegetések-re. Szerző módszere, hogy a legkitünőbb *magidüsz-müvek* idevonatkozó részleteit közli, azután hozzácsatolja saját fejtegetéseit, amelyekben kimutatja nagy jártasságát az egész idevágó irodalomban, a kabbalisztikus műveket is beleértve. (Néha közli fiainak elmékedését is.)

A mű becséről rendkívül meglehangú levélben nyilatkozik *Duschinszky* jeruzsálemi orthodox főrabbi. *A varsói rabbi-kollégium elnöke Michelsson rabbi megállapítja, hogy szerző óriási munkát végzett és hogy hasonlóan értékes mű nem jelent meg ezen a téren.*

A széfer utolsó pár sora egy rendkívül jellemző apróságot közöl a tavasszal elhunyt munkácsi főrabbról. Megjelent előtte egy dúsgazdag idegen ember, aki tanácsát kérte ügyes-bajos dolgában és az alkalommal igen tekintélyes összeget bocsájtott rendelkezésére. A nagy férfiú azt kérdezte tőle, vajjon szombattartó-e? Az idegen azt felelte: „nem”, mire visszaidta neki a felajánlt összeget. A jelenlevő hívek egyike bátorságot vett magának

Kedvezményes utazás
Purim és Pessach alkalmából

PALESZTINÁBA

TRIEST-ből és GENOVA-ból
február 16-tól április 9-ig
viszsa a PALESZTINÁ-ból
március 23-tól május 5-ig, hetenként

Esperia
Galilea
Gerusalemme
Marco Polo
Palesztina
hajókkal

Felvilágosítás és prospektus:
Adriatica Tengerhajózási Társaság
magyarországi vezérképviselője:
Budapest, VII., Thököly-út 2.
IV., Váci-utca 4.

és
Adriatica Forg. Iroda Kft.
V., Nádor-utca 21. V., Szent István-körut 4.

és megkérdezte a főrabbit, miért utasított el ilyen nagy summát? Amire ezt felelte a megdicsőült gaon:

— *A szegény hívek, a kereskedők áldozatot hoznak, amikor bezárják szombaton üzleteiket, a rabbinak nem kell ilyen áldozatot hozniok, de mivel mutathatják meg áldozatkészségüket a szombattartás tekintetében? Csak úgy, ha szombatszegítőktől eredő adományokat visszautasítanak.*

Mindezekből a kiragadott részletekből is kitűnik az alapos munka, melyet a gyöngyösi főrabbi végzett és — a jeruzsálemi főrabbi ajánló szavaival élve — valóságos áldást hoz a házába, aki ezt a széfert megszerzi, ami által hozzájárul a sabboszi szentség nagy eszméjének terjesztéséhez. A két részből álló mű, melynek nyomása a Katzburg-nyomda (Bpest, Kazinczy-utca 34.) művészete, 6 pengőért megszerezhető a szerzőnél: Jungreisz Antal főrabbi, Gyöngyös.

A szentföldi helyzet változatlanul súlyos

Jeruzsálem, december 22. Egy jeruzsálemi zászlóalj tábort meglatogatva, Sir Arthur Wauchope palesztinai főkoronármányzó a katonákhoz intézett beszédében a következőket mondotta:

— Meg vagyok róla győződve, hogy a lakosság többsége rend és nyugalom után vágyakozik. A terrorért csak a terrorista bandák felelősek. A kormány véglegesen elhatározta, hogy gyökeresen kürtja a terrort.

Haifában ismeretlen tettesek meggyilkoltak egy arab rendőrfőnököt. Ugyanakkor Jeruzsálemből egy zsidó tejkereskedő meggyilkolásának híre érkezik.

Az angol hatóságok levégőbe röptették két jeruzsálemi arab terrorista vezető házat.

A jogosulatlan fegyverviselés miatt halálra ítélt arab büntetését életfogytiglani börtönre változtatták. Szafed és Akra között rendőrök leltek egy arabot, aki menekülni próbált, midőn megállásra szólították fel.

Tulkarem körül tovább tart a harc a rendőrség és a felfegyverzett bandák között. Számos gyanús egyént letartóztattak. *Kfar Hittin* telepen vasárnap arab telepesek elraboltak egy zsidó rendőrt, akinek holttestét ma megtalálták.

Londonból vett jelentés szerint az angol alsóházban kijelentette a gyarmatügyi miniszter, hogy a terror jelentős részben maguk az arabok között játszódik le. Kijelentette továbbá, hogy Anglia állandóan növeli rendőrségi állományát Palesztinában.

Az új pászuk...

... Neuberger Dániel finoman nevelt, jómódorú, vallásos bócher volt huszéves koráig.

1914-et irtak és atyja hazavette az ifjút, hogy üzletébe begyakorolja. Egy darabig rendjén ment minden, amíg azután július végén közbejött egy csekélység: kitört a világháború. A mi Dánielünket is besorozták, majd bevonult honvédek. Feleskették őt is, hogy a királyhoz és a házához hű marad. Hogy esküjét minden viszonyok közt megtartja s hogy szárazon és vízen stb... Minden reglamában benne van az eskü, aki kíváncsi az egészre, nézze meg.

Huszéves fiatalember nem nagyon félt az életét, Neuberger Dániel sem féltette. De féltették a szülei, mert az apa csak apa és az anya csak anya marad, zsidó legyen valaki, vagy nem zsidó.

A szorongatottság napjaiban a nem zsidó is imádkozik, a zsidó is a Legfelsőbbhöz fordul, Urához az életnek s a halálnak, hogy óvja meg gyermekét a vesztésben és vezérelje vissza minden baj nélkül. De a vallásos zsidó, aki hisz benne, hogy b'rajs hásonh jikoszevün ün'jam cajm kipür jechoszevün, hogy ki éljen, ki haljon meg stb., a vallásos zsidó az ő mélyes hitében és az iteni irgalomban való biztában átengedi magát a reménynek, hogy ha például valakire, akit Jizoszchornak híznak, kimondták Jomkipürkor, hogy elmenjen, akkor Jizoszchor Naftóliára már nem nyerhet alkalmazást az itélet. S ha Jizoszchor súlyosan megbetegszik, megtoldják a nevet egy új névvel: Jizoszchor Náfóli vagy Jizoszchor Smül Jájkeve lesz belőle és gyökeret ver az aggodókban a remény, hogy Jizoszchor Smül Jájkevnek bizonyra megkegyelmez a Legfelsőbb.

A háboruba indulókkal is így tesznek, megtoldják a nevet egy új névvel, és Neuberger Dániellel is így tettek. Dániel Avróhom lett belőle. S mert Avróhom óvint is megővta a Legfelsőbb, ahogy Dániel felett is öröködött, jó ómennek vették ezt a két nevet és édesen remélték, hogy amit kimondtak Jomkipürkor Neuberger Dánielre, az Neuberger Dániel Avróhomra már nem állhat meg.

— Hanem tudod-e, Avrómlében, — figyelmzettette az öreg a fiút, akit nem is hívott már másként, csak Avrómnak, — hogy új pászukot kell választani magadnak, vagy az eddigi mellé még egy másikat is?

— Már választottam, — felelte a fiú.

— Káthelesz s. fejezetéből a második pászukot: „Ani pi meelech s'majr v'ál divrasz s'vüasz Elajkim.” Ez is afeffal kezdődik és memmel végződik, mint Avróhom, ezenkívül pedig aktudis is ez a pászuk: „Ami a király nekem megpa-

rancsol, azt megteszem, csakugy mint P'tennek tett eskümet”. Jó katona leszek a harctéren és ott is jó vallásos zsidó.

Állt is a szavának a fiú, délen is, északon is vitézül harcolt és közlegényből idővel tizedes lett. Új sziderlit vitt magával a harctérre, ennek cimlapjára ráírta a pászukot: „Ani pi meelech s'majr v'ál divrasz s'vüasz Elajkim”, fegyverszíjének visszajára is ráírta, gyalogsági ásjának a nyelére is.

A negyedik háborús év elején — lám, irgalmas volt a Legfelsőbb és megővta Dániel Avróhomunkat — mikor már pusztított a frontokon a kívülről importált bacillus és különösen a legénység fertőzte meg, a hadtestparancsnokság sok ezredhez vezérkari tiszteket osztott be, akiknek ott az volt a dolguk, hogy figyeljenek és tegyenek jelentést. Figyeljék meg, hogy merről és mely uton jön a mély és ha megtudnak valamit, akkor szívesen jelentést tegyenek.

Neuberger ezredének törzséhez egy vezérkari századost osztottak be, aki legelőbb is körülményesen megnézte, kik az altisztek az ezrednél és milyen vallásuk. Mert a százados, mint vérbeli osztrák, vérbeli antiszemita is volt az Ur előtt, és az volt a megmáshatatlannak nézete, hogy a zsidó minden bajnak az oka. Ő csinálta a bolsevizmust odaát, ő a felforgató, aki titokban bujtogat.

Fleischhacker Sámuel őrmester... Jungermann Tóbiás szakaszvezető... Neuberger Dániel tizedes. A vezérkari százados ur nagyon ravaszul fogott hozzá a dolgához. Ezeknek és még ötnak, aki zsidóvallású altiszt volt az ezrednél, különböző szövegű, de megegyező tartalmú levelet írt és úgy kézbesítette nekik, mintha a tábori postán érkeztek volna a levelek. Körülbelül ez volt a tartalmuk:

— Nem látod be, testvér, hogy elég volt a háborúból s hogy már elegendő halnak meg ok nélkül? Ha belátod, akkor te, aki altiszt vagy, érvényesítsd befolyásodat és nyisd ki a legénység szemét.

SZÖRME SZÜKSÉGLETÉT
STERN
SZÜCS
SZALONJÁBAN
SZEREZZE BE

Szombaton zárva.
BUDAPEST
DORÓTYA UTCA 9.
TELEFON: 182-351

Rendelések, átalakítások, prémezések, legfinomabb minőség és kivitelben,

Es így tovább ilyen tónusban három oldalon át. Aztán: mindenesetre válaszolj e levélre, milyen ott a helyzet stb. Következett az aldirás: „Gelb Micháel, Vojnilov, Galicia”.

Harmadnapra jöttek a különböző századok parancsnokai: Fleischhacker őrmester kihallgatásra jeletkezett, betejesztette ezt a levelet és kérte, hogy azt a bizonyos Gelb Micháel fogassuk el... Jungermann szakaszvezető detto... azután Karpelez tizedes... Weizsmantel tizedes és a többi. Mind kihallgatásra jeletkezett és felháborodottan betejesztették a hadsereg ellen bujtogató levelet.

„Mindenki, csak Neuberger Dániel nem?” — kérdezte a százados és lesbe állt, úgy, hogy a levelet és a rózsaszínű lapokat, amiket övéhez hazairt a legénység s amik továbbítás céljából az ezredhez kerültek egy halomba, ő, a vezérkari százados ur nézte át és cenzurázta meg gondosan. De nem az első századnál kezdte, a negyediket ragadta ki a kupacból, mert Neuberger Dániel a negyedik századnak volt az altiszteje.

Nagy János, Kis István, Szabó Péter és Bucsi Pál: amit ezek irtak, nem érdekelte a tiszti urat; de hah, itt egy rózsaszínű levelezőlap, címzett: Gelb Micháel, Vojnilov, feladó: Neuberger Dániel tizedes... mit ír vajjon „a zsidó a zsidónak?” A vezérkari megnézte és megdöbbsent. A lap, igaz, csak másfél sort tartalmazott, de — titkos írással volt írva az a másfél sor!

Ment telefonjelentés a parancsnoksághoz: — Neuberger Dániel kívülvaló felforgatókkal nevesben van... és jött telefonparancs: — Neuberger Dániel tizedes fedezettel a hadtestparancsnoksághoz küldendő, minden bizonyított ide átteendő stb.

Harmadnapra az áruzó levelezőlap a parancsnokság tisztjeinél kézről-kézre járt — Neuberger Dániel addig vizsgálati fogságban kuksolt... ilyen bübüll! — de senkisen tudta, milyen írás az. Végre megnézte a tábori pap is, egy jólelkű katolikus plébános s ez elvette magát úgy, hogy visszhangzott tőle a kommando.

— Uraim, — mondta, — nem titkos, hanem becsületes héber írás ez s mert én véletlenül jól tudok héberül, pontosan meg is mondhatom, hogy az mit jelent. A Prédikátor könyvének egy verse ez: „Ami a király nekem megparancsol, azt megtartom, csakugy, mint P'tennek tett eskümet”.

Most felhozták a fogdából Neubergeret:

— Mért éppen, hogy ezt írta Gelbnek? — Alázatosan jelettem, mert akkor, mikor a harctérre indultam, ezt a szent verset választottam mint pászukot.

— Mint micsodát? — kérdezte a tábornok.

— Mint jelszót, mint mottót — magyarázta meg a nagy urnak a tábori pap.

— Nos, folytassa, — mosolygott a tábornok.

— Hát alázatosan jelettem: ezt irtam az imádságos könyvembe, fegyverszíjaim visszajára is ezt irtam, de négy esztendő óta persze lekopott az írás. S mikor megkaptam azt a gyalázatos levelet, mit válaszolhattam mást annak a Gelbnek? Se többet, se kevesebbet, csak azt, hogy:

amit a király nekem megparancsol, azt megtartom csakugy mint P'tennek tett eskümet. Ezzel értésére adtam, hogy én nem vagyok arról kapható, amit ő akar.

— Derék ember maga, tizedes. Most telefonozok az ezredhez, írásbeli parancsot magam fogja átadni, várjon.

— És megkapván a kapcsolást, a tábornok csak ennyit mondott a kagylóba:

— Neuberger Dániel tizedes — őrmesterré léptetendő elő. Az írásbeli pa-

rancsot maga Neuberger viszi az ezredhez.

Igy lett Neuberger Dánielből: őrmester s ezt a csodát a pászukja művelte, az új pászuk, Kátheleszben.

Hát a vezérkari kapott-e orrot? Esküt mernék tenni, hogy nem kapott. Mert a költői igazságszolgáltatás nagyon szép dolog, de odáig nem emelkedik, hogy zsidó miatt egy vezérkari kikapjon...

CSERMELY GYULA.

Hapilpül...

Ez a címe a Sopronban megindult je-sivai talmudtudományi folyóiratnak, amelynek előkészületeiről pár héttel ezelőtt hírt adtunk. A VI. Perek szerint a Tóratudomány megszerzéséhez szükséges 48 kellék között szerepel: „dikdik chavérim, pilpül hatalmidim — a tanulóársak kritikája, a növendékek vitatkozása”, mindkettőnek példás szolgálatában áll a folyóirat.

Az évenként tízszer megjelenő folyóirat első száma most jelent meg. Meglehetősen imponáló külsővel 16 nagy oldalt tartalmaz, melyben nemes versenyre kelnek a különféle jesivák növendékei. Sopron 4 talmudikus értekezéssel (Spitzer M. Füzeggyarmat, Grünfeld J. Sárospatak, Reich A. S. Bpest, Rosenberg Ch. M. Mátészalka), Nyírmada 2 (Neugeborn A. J. Nyírmada, Szamet E. Kisvárda), Mezőkovácsháza 2 (Rubinstein Ch. Cz. Kovácsháza, Löwy S. Bánhegyes) Sátorajaujhely 3 (Weber B. J. Félégyháza, Weisz J. Győr, Löbl J. Ujhely), Verpelét 4 (Tambor M. Miskolc, Neumann S. M. Mezőcsát, Mittelman Szántó, Rubin M. Cz. Bpest), Fehérgyarmat 2 (Grünfeld M. Fehérgyarmat, Goldberger S. J. Nánás) dolgozattal szerepel.

Spitzer Mózes szerkesztő szakavatott kézzel rendezte az anyagot és bejelenti, hogy a jövő havi szám még tartalmasabb lesz. Egyben köszönetet mond Goldschmied Szigfrid hitk. elnöknek az anyagi és szellemi támogatásért.

Kíváncsnak tartjuk, hogy az ország összes jesivái részt vegyenek a Talmudtanulásnak eme munkaközösségében, megvalósítva a régi ígét: „Kin'asz szajfrim tarbe chochnó — az írástudók versenye fokozza a tudást.” (Előfizetés egy évre 5 P. Cím: „Hapilpul” szerk. Sopron, Paprét 26. Csekk számla 28.332.)

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készült hullámosított hajból; javítást, oncolást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

paróka-készítő és női fodrász.
Budapest, Király-u. 53.

Hovó niszchakmó...

Ime, egy jelszó, amely negyedfélezer évvel ezelőtt felröppent és még most is ott kóvályog a levegőben. De tévedés volna azt hinni, hogy születésnapja akkortól datálódik és szülőapja Fáraó volt. Nem, élt már Kájin és Abel idejében is, csak névtelenül és tudat alatt. Később aztán erőteljesebb fejlődésnek indult és Fáraó idejében érte el csúcspontját. Ő avatta szalonképessé és adott állampolgárságot neki. Hiába mulnak el fölötté az évezredek, ő csak örökifjú marad. Ha néha egy-egy percre ellankad, annál erőteljesebben, annál lendületesebben tör fel újra és igyekszik mulasztását pótolni.

A sors, sajnos, eddig sem kényeztetett el bennünket. Utunkat illatos virágok helyett vérrózsákkal hintette tele. Küzdelmes, szenvedésterjes volt az életünk és valóságos iteni csoda, hogy nevünk nem csupán a történelemé. Azonban ekkora üldözés talán még sohasem érte Izráel közösségét széles e világon, mint napjainkban. Régebbi századokban, ha az egyik helyen sanyargatták, ha az egyik országból kiűzték, mindig akadt egy olyan ország, amely kinyitotta kapuját és barátságos szóval invitálta őket. Ma? Egy kis változtatással magunkra alkalmazhatjuk a Szózat költőjének szavait: „E földön nincsen számodra hely!...” Kiüzni mindenhol szeretnék, de befogadni? Sehol! Miért? Mi a vétünk? Mi a bűnünk? Talán nem veszünk részt a közterhek viselésében? Nem voltunk ott az első vonalon, amikor vért kellett áldozni a hazáért? A hikorilesen áldozatai nem a mi sorainkból kerültek ki túlnyomó részben? Növeli fájdalmunkat, hogy a támadások legtöbbször olyan egyének részéről érnek bennünket, kik semmiféle szempontból nem érnek a sarkunkig sem! A diaszpóra zsidósága ma mindenütt a gyűlölet golyóinak a célpontja. Azok az országok, melyekben látszólagos csend van, ott is dübörögve közelik a földrengés véstjósuló moraja... Ez ellen nincs védekezés!

Aki nem akarja, annak is meg kell látnia, hogy iten ujjá ez. Büntetés az eltévelyedésért. Mert valljuk be őszintén: a

zsidóság sohasem volt annyira a hitelenség, a vallástalanság fertőjébe elmerülve, mint éppen ma. A szent szombat köznappá vált, az asszonyok legtöbbje vagy sehogyan, vagy nagyon lazán teljesíti kötelességét. A tóratanulás a minimumra szállt alá. Ez a szomorú jelenség nem elszigetelten áll. Sajnos, világlejenségévé vált. A bűn mérvéhez igazodik a büntetés. Ezért lángolt fel úgyszólván máriólholnapra az a különleges nagy gyűlölet és ezért őlt példátlan arányokat.

Mire várunk? Hiszen látjuk, hogy az az erőtűny, melynek falaiban bízunk: a kultúra, a civilizáció, kártyavár módjára összeomlott. A középkort is megszegyítő barbarizmus kényelmesen beszél a kultúra kapuján és akadálytalanul végzi pusztító munkáját. A hovó niszchakmó nem Jerichó fala. Az nem fog csoda által leomlani. A miczrajimi „hovó niszchakmó” is csak akkor szűnt meg, mikor Izráel itenhez fordult segítségért, mikor jajkiáltása felhatolt az égbe, mikor teljes hittel bíztak a Mindenható segítségében. Ekkor küldte az Örökkévaló az Ő meghitt szolgáját, Majse Rabénit. Ekkor gyult fel Izráel sötét egén a remény biztató sugara. Ekkor költözött a sanyargatott zsidóság elszorult szívébe a boldogság érzete.

Nos, a mostani „hovó niszchakmó” is csak akkor fog összeomlani, ha teljes szívvel fogunk itenhez fordulni és lelkiünk mélyéből fohászokdni Hozzá és cselekedeteinket megjavítani. Térjünk meg és a hovó niszchakmó a megváltás szülőanyjává válik!...

Hoch Lajos (Eger)

Menyasszonyok figyelmébe!

Kelengyét, pongyolát, pizsamát, legizlésebben, jutányos áron készít: BERKOVICS MAGDA, BPEST., Liszt Ferenc-tér 5, II. 3.

Orth. kóser házikoszt

házhöz szállítva Mandel, Garai-tér 17
Telefon 145-077. (A már rég elismert hévizi Mandel vendéglős.)

Orthodox-zsidó anyákhoz!

Végtelen örömmel töltött el engem és azt hiszem sok asszonytársamat, hogy a „Zsidó Ujság” a chanukai számában helyt adott hasábjain a zsidó leánynevelés problémájáról szóló cikknek, mely Sréter Mór ur tollából eredt. Nagyon helyesen jegyzi meg Sréter ur, hogy vallási elmélyülést nem lehet a színházi újságokból és modern olvasmányokból méríteni. Azonban engedje meg, hogy hozzájáruláshoz megemlítssem, hogy a nevelést nem abban a korban kell elkezdni, mikor leányaink már szabadon választgatják meg olvasmányait, hanem kicsi gyermekek nevelését kell zsidó szellemen megkezdeni. Az óvodás kort érttem ez alatt. Különösen a vidéki városokban, hol a gyermekek legnagyobb része városi illetve községi óvodákba jár, hol oktatásuk díjtalan.

Amilyen jól megtudják tanulni ezek a kis fogékony lelkek a mikulás, karácsonyi és nyuszi versikéket, ép oly jól tanulnak meg és egész életükre jótékony kihatással lenne, ha zsidó ünnepeket tanulnának. Amilyen boldogság kis gyermekeket szép ruhákba öltöztetni látni, fokozottabb öröm lelki szépségeik feltárása. Ne legyünk anyagiasak, ne csak a külsőre áldozunk, ne csak a testet öltöztessük ünneplőbe, hanem díszítsük a lelket is, aminek létezése végtelen. Orthodox (Bész Jákob) óvónőkre kell tehát bízni, még áldozatok árán is a kicsiny leánykák irányítását. A felserdült leányifjúságot is ebben a szellemen kell azután tovább nevelni, a lelket művelni. Hillél mondá: „A műveletlen ember nem tud igazán a büntől félni, a tudatlan ember nem lehet igazán jámbor”. De hol nyerjenek kiképzést leányaink, ha nem állanak rendelkezésre iskolák?

Kötelességünk megalaktani ország-szerte az orth. leányiskolákat, (Bész Jákob) melyeknek hivatása megalapozni az igazi vallásos, erkölcsös nevelést.

Ha jó a gyermek erkölcsi, vallási és szellemi alapja, akkor az előtte elágazó utakon: a helyes uton fog haladni. Nem fontos, sőt nem is szabad a rossz út előtt szeges drótkötélből kordont vonni, mert ha azt áttörik és biztosan áttörik, megsebzik magukat azok, akik a helytelen nevelés miatt éppen arra kíváncsiak, ami tiltva van előttük. A helyes nevelési

módszer csak egy leheletnyi finom szállal zárja el a helytelen utat és a jól neveltek előtt ez a leheletnyi finom szál épségben marad, érintetlenül lesz mint mementójuk, figyelmeztetőjük helytelen cselekvések elől való meghátráláshoz.

Évát a Paradicsomban a rossz szellem, a Jécer horá, kigyó alakjában csábította bűnre, ugyanaz a rossz szellem, amely ma a modernség köntösébe bujva, kigyóként tekerődzik az ifjúságra és csábítja könnyelműsége. Pedig a modernség mást jelent, mint könnyelmű emberek utánzását, azt jelenti, hogy nyitott szemmel nézzük a dolgokat, mélyítsük tudásunkat, ítéletünk legyen világos és tiszta, amellyel sohasem feledkezzünk meg arról, hogy I'ten kiválasztott benünket Tórájával és ha eltoltott sok kellemesnek látszó dolgot, a mi érdekünkben tette, hogy tisztaságunkat megvédje. Olyan gépiesen ismételtetik a szót „modern kor”, észre sem veszik, hogy közben az ókor kezdetleges erkölcsi nivójára sülyednek vissza.

**Legolcsóbb,
legizletesebb
orth. כשר
házikoszt**

**Weisz
Mendel-
éttermében.**

**Wesselényi utca 18.
(Kazinczy-utca sarok)**

Telefon: 1-442-75

Négyfogásos menü:

**leves, hus, főze-
lék, tészta P1.40**

Halfélék

minden időben

VII. Wesselényi-u. 18

(Kazinczy-u. sarok)

Cimre ügyeljen

Fel kell figyelni az idők szavára. A mai zsidó anyáknak fokozottabb mértékben kell résen lenni gyermekeik nevelésének irányításában. A zsidó anya a családban a névtelen hős szerepét vállalja. Küzd, fárad, vesződik, nevel és csak akkor figyelnek fel az anyára, ha I'ten mens, rosszul sikerülnek gyermekei. Ilyenkor a közvélemény az anya helytelen nevelési eszközeiben látja a hibát. A megítélés talán túlszigoru, de tény, ha az anya nem tudja érvényesíteni befolyását gyermekei fölött; azok, mert még nem elég érettek, hibába esnek. Az ifjúságnak, ennek a leggyönyörűbb kornak egyetlen hibája a meg gondolás nélkül való cselekvés. Ezért fontos, hogy az anya okos, meg gondolt tanácsokkal mindig résen legyen gyermeke mellett, de olyan formán, hogy a gyermek ne érezze béklyónak az anya tilalmát. Az anya az az égő csipkebokor, melynek tüze önmagát émszti fel. Ennek a tűznek a melege ad erőt a gyermeknek fejlődésében, de ennek a tűznek a lángja világítsa is be a felnőtt gyermek életutját. Ezért fontos, hogy az anya is tanuljon, nehogy maradi felfogásával helytelenül nevelje gyermekét, vagy hogy arra egyáltalán ne legyen befolyással. Hangsúlyozom ezért, hogy felnőtt korunkban is tanuljunk. A tudás minden nagyságnak az alapja. A szellemi javakat soha senki el nem veheti tőlünk, ez az egyetlen vagyon, amit a leggyönyörűbben gyümölcsöztethetünk.

Am, ha az anyák különféle és sokoldalu elfoglaltságuk miatt nem szentelhetik minden idejüket a gyermeknevelésnek, olyan segítőt vegyenek, akik vallásos zsidó nevelésben lesznek kiképezve. És itt szerzett magának felbecsülhetetlen érdemeket a megdicsőült Sára Schenier asszony, a Bész-Jákob mozgalom megindításával. Ennek segítségével megérthetjük, hogy szemünk előtt nő fel egy leánymzedék, amely ellen tud állni a kívülről jövő csábításoknak és egész szívvel, egész lélekkel szolgálja I'tenét és egész szívvel egész lélekkel tartja meg a Tóra parancsolatait. És hallani fogjuk az Örökkévalónak Jesájó próféta által Izráelhez intézett üzenetét (41. fej.): „Ne félj, mert veled vagyok, ne aggódj, mert én vagyok I'tened, megerősítlek, megsegítlek, és támogatlak igazságosságom jöbójával”.

Brik Miksáné (Bonyhád.)

Egyéni Irizurákat legszebben és legolcsóbban készit, iavlást, ondotálást olcsón vállal:
Weinstock Rózi parókakészitő
Sátoraljaujhely. Rákóczi-u. 26.

Igazoltatás a m'rénü-fronton

A ruszinszkói Perecseny hitközségben nagy vihar dul... Nemrégén új gabet kapott a hitközség, ami azután komplikációra vezetett... Benne van ugyanis a levegőben, hogy mindenki a saját területén diktátor akar lenni. A mi emberünk olvasta valahol, hogy a hatalom birtokosa razzizál szokott rendeztetni, igazolványokat követel, nosztrifikációt sürget, diplomákat érvénytelenít. Ezt szeretne volna ő is utánozni, hisz öneki is van hatalma...

Csak ilyen lelki atmoszférával lehet megmagyarázni azt az intézkedést, amelynek híre a ruszinszkói zsidó sajtóba is eljutott. A gabe ugyanis egy szép napon kijelentette, hogy a m'rénü titulusok terén nagy a visszaélés, mindenki ilyen kiüntetett címmel járul a Tóra elé, ez olyan abuzus, amelyen változtatni kell! De felmerül a kérdés: hogyan? A mai diktatúrás világban önként adódott a felelet: „egyszerűen revizio alá kell venni az eddigi m'rénü igazolványokat”. Mindenkinél bizonyos határidőn belül be kell mutatni a diplomáját, különben elveszti annak a jogosultságát, hogy ilyen kiüntetettel legyen felhíva a Tórához. Szóval: P. hitközségében kiüntetett a gabe „diktatúra”, illetőleg mivelhogy a Tóra elé járulás körülményeiről van szó, azt is lehetne mondani: a „diktatúra”...

Nem kell ezen a dolgon nevetni. Először azért, mert úgy látszik, hogy nem kell attól félnie, hogy a razzia eredménye negatív lesz, azaz, hogy minden papír rendben találtatik. Nem lesz úgy, mint ahogy a doktori diplomákról mondják: „régente kutyaabőrre írták, most azonban elálltak ettől a szokástól.” Miért? Rossz nyelvek szerint viccesen azért, mert „sokkal több a doktor, mint a kutya és így tehát minden doktori diplomára nem is jutna elég kutyaabőr.” P.-ben azonban nem kell félni, hogy több lesz a m'rénü, mint a k'szav.

Bizonyára az ottani doktoroknak is megvan ez a titulusuk. Mindenesetre fogas kérdés lenne a gabe részére: Ha az ottani világi hatóság esetleg megállapítaná egy-egy doktori diplomáról, hogy szabálytalan, nincsen nosztrifikálva, vajjon továbbra is felhívható-e a m'rénü címmel, amely érvénytelen diplomán alapul?...

Interju egy falasával

Belgrádban időzik jelenleg egy fiatal ember, aki a falasák (abessziniai fekete zsidók) köréből való. Neve Sabbatai ben Czvi nem ébreszt kellemes emlékeket, mert Sabszai Czvi hamis messiásra emlékeztet, de úgy látszik a falasák között gyakori lehet. Egy hírlapíró meginterjuvalta és a következőket mondotta saját magáról:

— A Tana tó melletti Gondarból származom, de nem tudom megmondani hány éves vagyok. A falasáknál ugyanis annyi gyermek születik, hogy senkisé megjegyz meg a születésnapját, sem évét. Apám takács, otthon dolgozik kezdetleges szövöszéken, mert arrafelé nincsenek gyárvállalatok. Anyám fazekakat és korszókat készít agyagból. Ebből élnek. Már mint kis gyermek segítettem apámnak. Amikor apám meghallotta, hogy a fővárosban Addis Abeában zsidó iskola alakult dr. Fajtlovits buzgólkodása folytán, elhatározta, hogy oda bead. Három hétig mentünk gyalog, amíg elértek a fővárost. Egy fél évig voltam ott, ahol megtanultam héberül írni és olvasni és az abessziniai, az emhari nyelvet is.

— Az iskolában volt egy Emanuel Tamrat nevű tanító, akit az iskola érdekében Amerikába küldtek. Kérésre

Nem szabad azért sem nevetni a gabe eljárásán, mert úgy látszik, hogy egy új gabenak készíti elő a talajt. Nem úgy értjük ezt, hogy el fogják csapni, hanem úgy, ahogy az ismert anekdota tanítja:

— A hitközségben volt egy jóindulatú jámbor amhoórecz, akinek borzasztóan fájt, hogy felhívása alkalmából nem kapja a m'rénü-titulust. Erre a rabbi adott alkalommal tekintettel lévén az illető jószívűségére, kiüntette ezzel a címmel. A samesz szeretett volna ennél a dolognál keresni. Törte tehát a fejét, miképpen volna ez lehetséges. Odamegy az új m'rénühöz és elmondja neki, hogy a következőt álmodta: A túlvilágon volt, ott — úgy mond — minden kategóriának külön van minjonja. Egyszerre azt látja, hogy egy ál-m'rénü be akart menni az igazi m'rénük gyülekezetébe, onnan kiüntették, mint olyat, aki nem érdemli meg a jelzöt. Bement az amhoóreczek gyülekezetébe, ott meg azt mondták:

magával vitt. Bázelig együtt mentünk, ott elváltak útjaink. De mivel nem érttem egy szót sem, semmiféle európai nyelven, mesterem egy táblát akasztott a nyakamba, amelyre ráírta franciául: „Ez a fiatal ember Belgrádba utazik, dr. Alkalay főrabbihoz és nem tudja magát megértetni európai nyelven; kérjük a jó embereket, hogy segítsék őt céljához.” Így jutottam Bázeliből Bécsbe, Bécsből Budapestre, majd onnan Belgrádba, ahol szorgalmasan tanulok és most az a célo, hogy Rodosba menjek, ahol az olasz kormány fennhatósága alatt tanítóképző van, ott kiképezem magamat tanítónak és azután visszatérek falasa testvéreim közé.

Az ifju falasa azután elmondotta, hogy van egy házasságkötési szokásuk, amely illusztrálja a Tóra egyik jelenetét, amikor a Rivkót Jiczchok számára megkérő Előzort megkínálják a lányos háznál, de ő kijelenti: „nem eszem, míg nem mondtam el szavaimat”.

— Ha a falasáknál — mondja az ifju — szó van egy házasságról, a völlegény-jelölt szülei megjelennek a leány házában. Ott különféle ételeket tálnak fel, de nem nyúlnak semmihez, amíg nem invézték el az anyagiakat. Amikor ezzel végeztek, megkezdődik a lakmározás...

„Menj, te szégyelted, hogy hasonló vagy hozzánk, nem tününk magunk között.” Erre ő nem tudott mit csinálni, a szó szoros értelmében: nem tudott minjonhoz jutni.

— Az új m'rénü egy kissé megszeppen. A megszeppenése döbbenetté fokozódott, amikor a samesz két nap mulva elmondja neki, hogy megismétlődött az álma és vána két nap mulva megint ugyanezt jelenti neki.

— Nyugtalanosságában elment a rabbihoz, aki megígérte neki, hogy gondolkodik a dolgon, jöjjen el pár nap mulva. A megadott határrapon azután a rabbi megállapította: nincs más hátra, mint hogy hozzon kilenc más hozzá hasonlóan adakozó embert, azok is kapnak m'rénüt és akkor — külön minjonuk lesz...

A mi megnevezett kitenkben alighanem az lesz az eredmény, hogy az ál-m'rénükből kitelik egy új minjon, amely azután új gabet választhat...

BECKERT HUGÓ
parókakészitő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Mérsékelt árak!

Orth. כשר kakaó és csokoládé
a legfinomabb kivitelben.

Keksz, levestészta és ostyaáruk. Diabetikusok részére
„Levegő” kenyér Elsőrendű dessert és különlegességek

WEISZ MÓR

orthodox kóser keksz, kétszersült,
és süteménygyára, Budapest, VII,
Dob-utca 22. Telefon: 1-423-65

A nagy stadlon

Elbeszélés a XVI. századból, Lehmann nyomán. 43

Epp ezért kéri Molchót R. Joselmann: ne járuljon a császár elé, ne terjesszen elébe hódító terveket, mert amióta I'ten a Szentélyt elpusztította, azóta mi zsidók nem vagyunk többé fegyverforgató nép. Molcho hivatkozik égi hangokra és álmokra, erre vonatkozólag idézi R. Joselmann a próféta szavait: „az álmok hamisságot beszélnek.” Erőszakos háboruskodással nem fog bekövetkezni soha a megváltás. Előbb el kell jönnie *Élijóhü Hanóvinnak*, aki hirdetni fogja a megváltás kezdetét. Élijóhü nyomait még sehol nem látjuk. Ha azonban mégis ragaszkodnék Molcho az ő tervéhez, előre bejelenti neki, hogy úgysem fog elérni semmit sem, mert a császár nagyon óvatos és minden különös vállalkozás ellen van. Ha nem élne ebben a meggyőződésben, akkor neki kötelessége volna a császár lábai elé borulni és őt arra kérni, hogy ne hallgasson Molcho szavaira, mert ezek kimondhatatlan szenvedést hoznak. A levél végén még egyszer óva inti lépésétől Molchót.

A levelet elküldte inasával. Egynéhány nap múlva visszatért az inas és azt mondta: találkoztam a címzetten Passau városában, sok olasz zsidó volt mellette, és ott láttam egy kicsiny, sovány, négerfekete embert.

— Ez Dóvid Reüvéni — mondta R. Joselmann.

— A címzett igen szép, meggyerő külsejű ember, — folytatta az inas — a te leveledet, Uram, kétszer is elolvasta és ezt mondta nekem, miután a kis fekete embernek átadta, és az is elolvasta: „Mondd meg a te uradnak, hogy sajnálatomra nem követhetem tanácsát, mert meg kell azt tennem, amire rendeltetem.”

— Fiam, szolt R. Joselmann, még ma el kell utaznunk, nem akarok ezekkel a rajongókkal találkozni. A császárnak és tisztviselőinek nem szabad abban a hiedelemben élniök, hogy talán részem van ezekben a balga tervekben.

Még aznap hivatalosan bejelentette R. Joselmann az ő távozását a császári udvarból. — Nemsokára rá pedig bevonult Regensburgba Molcho és Reüvéni, nagy kísérettel, lobogó zászlókkal. A zászlókon ez a négy arany betű díszlett: M. K. B. I., nyilván azért, mert emlékeztetni akart a makkabeusi hősökre. Ekkor már 13 év óta nem lakott zsidó Regensburgban, amióta ugyanis 1519-ben Miksa császár halála után a hatóságok felhasználták a királynéköltői állapotot és kiűzték őket. De még állott az elhagyott templom, ahol a bevonuló Molcho és Reüvéni nagy kísérettel jelentek meg. A kíséretnek sok főúr csatlakozott.

Molcho felállott a frigysekre nyelvezetű lépcsőkre és latinul beszélt a néphez, mert németül nem tudott. Arról beszélt, hogy a sok zsidószenvedés után be kell következnie a béke korszakának Izráel nyugalmának és ennek elhozására — ugymond — I'tentől eredő hivatottságot érez magában. Csodálatos szépen beszélt. Még azok is, akik nem értették a nyelvet: hanghordozása, egyénisége bűvös hatása alól nem vonhatták ki magukat.

Ezután a pápa ajánlólevelével kihallgatásra jelentkezett a császárnál. V. Károly kancelláriája közölte vele, hogy várjon, amíg sorra kerül. A 27 éves Molcho azonban nem tudott oly türelemmel várni mint a böcs R. Joselmann és állandóan sürgette a kihallgatást. Amikor végre megjelenhetett a császár előtt, az igen rossz hangulatban volt. Eppen akkor adtak be panaszt az országgyűlés rendjei, hogy kénytelenek néha hosszú ideig várni, amíg ügyüket a császár elintézi. Ilyen lelkiállapotban szolt a császár: „Engedjétek belépni a két zsidót”. Beléptek.

— Mit akartok? — kérdezte tőlük nyersen, nem is vetve tekintetet rájuk.

— Felség, — kezdte Molcho spanyol nyelven, i'teni szózat az, amelyet elő akarok adni Felségednek. Az Ur-

i'ten angyalt küldött, aki azt a parancsot adta nekem, hogy járuljak Felséged elé egy kéréssel: gyűjtse össze az én testvéreimet, a zsidókat, hogy a törökök ellen induljanak és a Szentföldet meghódítsák és ott Felséged fennhatósága alatt zsidóországot alkossanak, hogy megint úgy legyen, mint régen: „Cionból induljon ki a Tan, az Örökkévaló szava Jeruzsálemből”.

— És erre I'tennek egy angyala szólított föl?

— Ugyanaz, aki nekem előre bejelentette Róma árvízveszedelmét és Lisszabon földrengését.

— Hallottam erről. Ismered Joselint, a német zsidók parancsnokát?

— Hallottam hírét, Passauból levelet is írt nekem.

— És mi van a levélben?

— Arra kér engem, hogy terveimtől álljak el és ne terjesszem elő Felségednek.

— És miért nem engedelmkedel az ő kérésének?

— Azt kell tennem, amit I'ten parancsolt nekem.

— Te nem vagy német?

— Lisszabonban születtem.

— Hány éves vagy?

— Huszonhét.

— Tehát te olyan időben születél, amikor a zsidókat már nem türték meg Portugáliában?

— Így van, Felség.

— Tehát te mint keresztény születél? És meg is keresztelték? Hogyan lettél akkor zsidó?

— Én magam lettem azzá.

— Miért tetted ezt?

— Mert én azt hiszem, hogy ez az igazság.

— Ha így van, akkor te egy elpártolt marannosz vagy, és így az inkvizíció törvényszéke alá tartozol.

A császár erre odafordult szolgálóihoz és egész közömbös hangon szolt hozzájuk: vessétek mindkettőt börtönbe.

— Felség, nekem menedéklevelem van a pápától — mentegetődzött Molcho.

A császár nem hallgatott rá és börtönbe vitték őket. Ezután így szolt a császár a kancellárjához:

— Okos, értelmes ember ez a Joselin, nem hagyta magát a két rajongótól félrevezetni.

Mindketten igen szomorú sorsra jutottak. A császár elvitte őket Olaszországba, ahol *Bolognában* Molchot az inkvizíció elé állították és tűzhalálra ítélték. Elhatározták, hogy nagy nyilvánosság előtt végzik ki, de peckelt dugtak szájába, hogy ne beszélhessen a néphez, mert féltek elbódító ékesszólásától. Nyugodtan vonult Molcho a máglyához, amikor a császár egyik tisztviselője megjelent előtte és azt mondta neki:

— Diego, a császár megkegyelmez neked, ha ott hagyod a zsidóságot és visszatérsz.

Molcho rázta a fejét.

— Ember, — szolt türelmetlenül a tisztviselő, — ne légy balga, ragadd meg az alkalmat, a legmagasabb állások várnak rád.

Molcho azt felelte: — Ugyis sír a szívem, hogy egy-ideig nem jártam az igazság útján, csak későn tértem meg a Tóra igaz hitére, tegyetek velem, amit akartok, én nem félek, sőt örülök, hogy az én lelkem visszatér az ő Alkotójának házába, a mennyekbe, ahol földrejtette előtt volt.

Igy szolt, erre megragadták és a lángokba dobták! Voltak, akik mindig remélték, hogy egy szép napon ismét megjelenik Molcho, mint egyszer Rómában. De most hiába várták. Reüvéni pedig tovább szenvedett a börtönben, egyik országból a másikba vitték, Spanyolországban azután a halál véget vetett szenvedéseinek.

Amikor R. Joselmann meghallotta Molcho szomorú végét, mélyen megrendülve gyászolta, de hálát adott I'tennek, hogy megóvta a többi zsidóságot a rajongónak megmondhatatlan kísérlete nyomán származható bajtól. (Folytatjuk.)

HIREK

NAPTÁR

Sabosz S'majs, Tévész 21

Gyertyagyújtás (Bpost) : 3 45

חש kimenetele „ : 4 40

Tisztelettel felkérjük mélyen tisztelt előfizetőinket, akiknek előfizetésük lejárt, sziveskedjenek azt postafordultával megújítani, hogy a lap szétküldésében ne álljon be fennakadás.

— **A Chaszam Szajfer centennáriuma** elő. Szilágyosomyról írják nekünk: Mult szombaton városunkban időzött *Schwarz József* rabbi (Nagyvárad), aki Ehrenreich főrabbinak felkérésére kitűnően felépített drósból mondott. Prédikációjában kifejtette többek között, hogy 1939-re, a Chaszam Szajfer századik Jahzeitja alkalmából egy a halhatatlan gaon géniuszával foglalkozó művet fog kiadni, amellyel máris nagy intenzivitással dolgozik.

— **Orthodox hitélet — Stockholmban.** Érdekes jelentést olvasunk a Rigában megjelenő „Haim”-ban. Azt látjuk belőle, hogy a svéd fővárosban, ahol ezelőtt zsidó vallási életéről szó sem lehetett, *Jacobson kepenhági orth. főrabbi* agitációja következtében új élet indult meg. Megalakult egy „*Chizuk Hadosz*” nevű egyesület, saschevrával, talmudtórával. Egyidejűleg akció kezdődött az orth. leánynevelés szolgálatában álló „*Bész Jákob*”-iskoláért, amely Svédországban, ahol nincs kötelező hitoktatás, teljesen nélkülözhetetlen. Az a hír is járja, hogy Stockholmban van már egy kisebb csoport, amely a chaszidizmussal is rokonszenvez. — A terep igen nehéz, és aki ezt a talaját megtudja művelni a zsidóság számára az bizonyára megérdemel egy Nobel-díjat...

— **Rákospalotáról** a köv. sorok közlését kéri: „Hitközségünk titkárát Eckstein Ignácot f. hó 16-án a pécsi egyetem jogi- és államtudományi karán doktorrá avatták. Dr. Eckstein Ignác a váci, póstyéni és pozsonyi jesivák kiváló tanítványa, előnyösen ismert intranzigens vallásosságáról és talmudikus tudásáról. A kiváló titkár ebből az alkalmából az egész hitközség meleg ovációban részécsitette.”

— **Az abaujszántói Chevra Kadisa** újonnan megválasztott tisztikara: Weisz Gyula elnök, ifj. Blau Jenő alelnök, Weisz Arnold pénztárnok, dr. Engel Lajos ellenőr, Goldmann Lipót gazda.

— **A bpesti orth. leánygyületem** (Kertész-u. 32., II.) f. hó 25-én szombaton d. u. 3 órakor Ausch Eszti és Krausz Etel tartanak előadást.

— **Metropolita a zsinagógában.** Bukarestből látvirozzák: *Curie* metropolita, a beszarabiai görögkeleti egyház feje, bukaresti tartózkodása során látogatást tett péntek este a nagyszinagógában, az u. n. Korál-templomban. Dr. *Niemirover* főrabbi üdvözölte a magas vendéget és díszhelyre vezette fel őt. A metropolita rövid beszédben mondott köszönetet a fogadtatásért és azon reményének adott kifejezést, hogy a hit közelebb fogja hozni egymáshoz az embereket.

— **Százkilenc éves korában meghalt** Székelyhidon Berkovics Hermanné. Gyermekei közül csak egy lánya van még életben, az is már 80 éves. Unokái közül a legfiatalabb 37 éves, dédunokái közül pedig a legifjabb is elmult 16 éves. A több mint egy évszázadot megélt matróna híres volt arról, hogy az utolsó napokig is szemüveg nélkül kézimunkázott, írt és olvasott. Halála előtt néhány nappal megkérdezték tőle, hogy mi a hosszú élet titka, mire a bicserdísták várható megrökönyödésére azt válaszolta, hogy minél több húst kell enni, de tartózkodjanak az orvosságoktól. Ő például az aszpirint is csak hirtől ismerte. Péntek este magához kérette leányát, elbúcsúzott tőle azzal, hogy közelgő halálát érzi. Utána 9 órakor lefeküdt és tizkor már nem élt.

— **Az újpesti orth. hitközség** bensőséges ünnepség keretében ülte meg *Weingarten Zsigmond* elnökének tízéves működési jubileumát és a Tiferesz Bachurim által díszelnökké való megválasztását. Stein Sámuel alelnök megnyitó és üdvözlő beszéde után Wollner Samu hitk. titkár szép beszéd kíséretében nyújtotta át a jubilánsnak a hitközség részéről ajándékozott ezüst serleget. A „Tiferesz Bachurim” díszoklevélet Weingarten Dávid elnök nyújtotta át. Felszólaltak még: Dr. Mandel a rákospalotai Chevra elnöke, Oberländer Lázár az előjáróság, Klein Mór, Gestetner Imre, Sann Jenő és Klein László a tagok részéről. Az ünnepélyt

halvacsora követte, amelyen az énekeszámokat Katz Jenő, az „Orsz. Bikur Cholim” egyesület főkántora látta el.

— **A romániai választások és a zsidók.** Kolozsvárról jelentik: E héten folytak le a romániai képviselőválasztások. A pontos eredmény még nem ismeretes, csupán annyi, hogy míg a régi Romániában a zsidó párt letört, addig Erdélyben jelentős sikereket ért el. A szenátor-választások is most zajlanak le az egész országban. A zsidó párt nem állított jelöltet ezen a választáson, mert a választási törvény technikája már eleve kizárja, hogy a zsidó párt ezen a választáson komoly küzdelmet vívjon. Ezért nem állítottak ugyan jelöltet az egész országban sehol sem, azért a zsidó választóknak, függetlenül a képviselői választási eredmények kimenetelétől, vagy annál is inkább, kötelességük polgári jogaikat gyakorolni ezen a választáson is. A zsidó párt központi vezetősége úgy határozott, hogy felhívja tagjait: adják szavazataikat azon demokratikus pártokra, amelyeknek jelöltjeiben kellő garanciát látnak arra, hogy védői és szószói lesznek a parlamentben a polgári és kisebbségi jogoknak.

— **Szimchasz Tafró jesivanap Bpsten.** Óbudai Freudiger Károly minjon: Óbudai Freudiger Károly, óbudai Freudiger Norbert 15—15, Szigeti, dr. Adler 2—2, Pataki, Grünberger, Polgár, Heller, Hirsch 1—1, Lefkovits, Lauffer 0.50—0.50. Összesen P 35.—

— **BEKÜLDÖTT HIREK.** A balmazújvárosi misnájosz-chevra szijumján Fried Menyhért főrabbi magasröptű „hadron” keretében buzdította a híveket i'tentélemre. — Az óbudai „Magyar Zsidó Ifjak Baráti Köre” tisztújítása: dr. Radó Sándor elnök, dr. Szabó Ferenc társelnök, Stern Ede ügyv. elnök, Hoffmann Miksa főtitkár, Breiter Béla titkár, Weisz Gyula takarékosporti elnök, Gyenes Ede örökös dísztag. — A csornai T. B. Béczo-ra szijumot rendezett. Haberfeld rabbi és Davidovics Mór előadó hadronjai után felszólaltak: Handelsman Gavriel, Keszler Bernát, Bodner Ármán, Weisz Béla, Haas Ernő, Grünfeld Vilmos, Porjesz Albin.

„VICA” gyermekkoesi, gyermekágy, összecsu- kos sodronyágy, sezlon, matracpárnák

legolcsóbban: **Ausch**, Kertész u. 50, Tel.: 146-249

Első forrásból vásároljon ezüst tórafelszerelést, gyertyatartót, arany, ezüst és brilliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó ékszerész

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árat. Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-381-10

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is.

Az erdőbényei aut. orth. izr. hitközség a polgári hatóság közbelépése folytán megüresedett metszői állásra pályázatot hirdet. Pályázhat olyan kellemes hangú magyar állampolgár aki 3 elismert orth. rabbtól *czumasz hagidin*-re is képesítésel bír. Az állás azonnal betöltendő. Költségmegtérítést csak a megválasztott igényelhet. Fizetés megállapodás szerint.

Az előjáróság.

x Pollák Sarolta kozmetikus, Bpest, ges villanyos szőrtelenítés. Szemölcsir-Andrássy-út 32. Szépségápolás. Végletás. Quarz. „Miracle” szépségápoló szerek házi ápolásának bemutatása díjtalan. Vidékre utasítással. Miracle szőrtelenítőszer hatása bámulatos! (Prospektus.)

דני מתכבד בזה להודיע שהוצאתי לאור בעוהשי ספר יקר במינו הנחויץ מאד בהתקופה שבה אנו חיים בשם מועד ושבת יוכל בקרבנו א קונטרסים מחומר של יום טוב שני של נלוות ובהם כמה שוית מנאונים פפורסטים מדורות הקודמים וציל. — ב חזנות ומאמרים וצורים נפלאים בדבר קדושת השבת והמועדים ושמירתם ומחאות נמרצות בחילולם ר"ל — ג רצוף בחובו רעיונות נשגבים לכל עיני קדשי האימה בדברים העומדים ברומ של עולם. לסי המצב כער, ברוח ובגשם. מהיר הספר 4 דובים, ובארצות הברית 1 דולר בלי כסף למסרע, ועל נאנאמע ובחילוף ספרים לא ישולח, והמדינות שאינן לשלוח כסף אקבל אינטערנאציאנאלע סאָסט מארקן.
Rabbiner M. Eidelberg, Plock (Polen)

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronkint 1 P)

Frankfurter Ila és Spitzer Pál dec. 26-án ½1 óraker tartják esküvőjüket a Kazinczy-templomban.

Altschüler Böske és Baracs István dec. 26-án 1 óraker tartják esküvőjüket a Kazinczy-templomban.

Goldstein Helénke Nyirbátor, Zoldán Samu Hajdubagos jegyesek.

Mautner Mancsi és Pollák István e hó 28-án fél 1-kor tartják esküvőjüket a Kazinczy-templomban. (Minden külön értesítés helyett.)

Mermelstein Magdolna Svalava (Szolyva), Weiszberg Salamon ékszerész Szerencs jegyesek.

Ehrenfeld Etuka és Beilusch Bernát Nyirbátor jegyesek.

Friedman Ica Kiskunfélegyháza és Lefkovics Zoltán Kiskunfélegyháza-Hajdusámson jegyesek. (M. k. é. h.)

Kohn Gizellát Nagymegyér, Rauchwenger Mór Salgótarján testvérleányát, eljegyezte Friedman Elek nyomdász Miskolc. (A miskolci T. B. sziv. gratulál ügyv. elnökének.)

Fényes külsőségek között ünnepelte eljegyzését Balmazújvároson Steinberger Emil malomtulajdonos Emmuska leánya, Salgó Józsefnek a budapesti orth. Chevra Kadisa előjárójának Sándor fiával. Az előkelő közönség élvezettel hallgatta a vőlegény nagy tudásra valló megkapó Tóra-igéit, melyet Fried főrabbi, Steinberger Lajos, Steinberger Emil, Salgó József felszólalásai követtek. Szombaton a fővárosi orthodoxia elitje jelent meg a bpesti gratuláción.

Menyasszonyi imakönyvek: Moskovits Adolfnál, Debrecen, Pásti-utca 2.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárak legmegbízhatóbb vétel és eladási forrása **GESTETTNER IMRE**, Ujpest, Király-u. 47. Budapesti telefon 2-945-60. Ékszertőzsdatag.

Apró hirdetések

MELYIK jószívű, gyermektelen rabbi, vagy ben tajró, venne nevelésbe, vagy örökbe, egy szegény lamdon nyolc éves, egészséges, sikerült kisfiát? „Nagy miczvó” jelige.

Középeurópai egyedárúsítás elsőrendű

ווילנער שיס. רמבים. מורים

אי"ח י"ד משניות, חמישים וכו'

erős bőrkötésben. Ugyancsak mindenféle használt sz'forim állandóan raktáron. Moskovits Adolf, Debrecen, Pásti-utca 2. (Ugyanott hajnagkereskedés és kész parókák, viszonteladónak is.)

SZÉFER-TÓRA, használt, tökéletes, azonnal kapható. „Meczie rabe”.

TIZENHATÉVES leányrokonom gyermekekhez vagy háztartásba elhelyezkedne. Schönwald Kálmán, Szarvas.

KERESEK jó családból való, perfekt német, szigoruan vallásos leányt gyermekek mellé, aki önállóan főzni is tud. Varráshoz értő előnyben, Engel Jenő fűszernagykereskedő, Tokaj.

Jeligés hirdetések feladóinak címét diszkrécióban tartjuk.

GYERMEKEIM mellé keresek szerény igényű gyermekkisasszonyt, aki már volt ilyen alkalmazásban. Englman Leóné, Bonyhád.

FORGALMAS helyen orth. kóser kávézó, modern berendezéssel családi okok miatt átadó. Érdeklődni telefonon: 336-691.

Jeligés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

FÉRJHEZ adnám kimondottan szép, intelligens, művelt leányomat 6000 P hozománnyal, szigoruan vallásos, intelligens, biztos existenciájú kereskedőhöz vagy tisztviselőhöz. Jelige: „Bász Talmidchóhom 6000”.

HÁZITANITÓNÓ modern zsidó házba felvétetik. „Falura 1938” jelige.

LIBAMELL orth. kóser füstölve 2.70 kilónként, füstölt libacomb 2.50, libaszalámi 3.20. Ötkilós csomagokban frankó. Kornhauser Adolf, Debrecen, Simonffy-u. 1.

GABELLAJEGYEK kiváló, pontos, megbízható, fűzet- és sorszámozással, 14-féle színű papíron, százlapos tömbökbe fűzve; HÉBER ESKÜVŐI MEGHIVÓK, úgyszintén bármiféle magyar, német vagy héber nyomtatványok izléses kivitelben, a legolcsóbb árban készülnek: SCHWARCZ LIPÓT KÖNYVNYOMDÁJÁBAN, KUNSZENTMIKLÓSON. Mintákkal és árajánlattal készséggel szolgálok.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos: **GROSZBERG JENŐ**
Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

Katzer Árpád szücsmester

bunda-, róka- és szőrmeáru elismerően ajányosak

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ UTCA 23. TELEFON: 112-034

PARÓKA

különlegességek

Modern és tartós kivitel
Tartós ondolalások, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER

BUDAPEST, VII. CSANYI UCCA 12

(Királyucca sarok)

Telefon: 1-310-79

